

TEKNOLOJİNİN DOĞRU KULLANIMI VAKİT İSRAFI

PIRLANTA

Kaynak: 14 Nisan 2019 Kırık Testi (kitaplaşmamış)

Medyayla Meşguliyette Ölçü

Soru: Medyayla meşgul olmada ve gündemi takip etmede temel ölçü ve kriterler ne olmalıdır?

Cevap: Bir insanın içinde yaşadığı dünyayı iyi bilmesi ve tanınması adına bir yere kadar aktüel konulardan haberdar olması gerekir. Hiç şüphesiz bunun en pratik yolu da televizyon, gazete, dergi ve internet gibi medya organlarını takip etmektir. Medya kuruluşları, cereyan eden hâdiselere muttali olmayı sağlamanın yanında, herhangi bir alanda bilgiye ulaşmayı da oldukça hızlı ve pratik hâle getirmiştir. Özellikle internet sayesinde insan, ihtiyaç duyduğu bilgileri kolayca elde edebilmekte, araştırma ve incelemelerini hızlı bir şekilde gerçekleştirebilmektedir.

Medya ve Günah Deryaları

Fakat mesele bu kadar basit değildir. Zira medya organları insanları bilgilendirmenin, güncel gelişmelerden haberdar etmenin yanında pek çok olumsuzluklara da kapı aralamakta, insanı alıp fenalıklara sürükleyebilmekte, levsiyâta batırabilmektedir. Yani medya organları bir taraftan

meleklerin ağızı, dili gibi vazife görürken, diğer yandan da şeytanların tuzağı gibi çalışmaktadır. İnsan bunlar vasıtasıyla kendisi için faydalı olacak bir kısım bilgilere ulaşabildiği gibi, aynı zamanda günah deryalarına da açılabilir. Siz Kâbe yollarına açıldığınızı zannedersiniz fakat önünüze öyle menfezler, öyle koridorlar çıkar ki, sizi alıp bambaşka vadilerde dolaştırmaya başlar.

Farklı bir ifadeyle, medya vasıtalarını ülkede ve dünyada olup bitenleri öğrenme, belgesel izleme, farklı konular hakkında bilgi sahibi olma, ilim ve irfan hayatınıza zenginlik kazandırma gibi niyetlerle kullandığınızda elbette bunlardan ciddi istifade edebilirsiniz. Fakat çoğu insan bu konuda kendisini frenleyemez. Bir kere Nil'e veya Dicle'ye açıldıktan sonra bakar ki bunlar daha başka kollara da ayrılıyor. Bu defa oralara girer ve bu kollar onu hiç farkına varmadan alır başka yerlere götürür. Bu itibardır ki mutlaka bu konuda bir kısım ölçü ve disiplinlere riayet edilmesi gerekir.

Evet, gazeteleri elinden düşürmeyen, internetin başından ayrılmayan bir insan dinî prensipler açısından kendisiyle tenakuzlar yaşayabilir. Zira gazete sayfalarında veya internet sitelerinde bir kısım çirkin tablolarla karşılaşabilir. Bunlar yüzünden gözünü, kulağını, ağızını, gönlünü kirletip kendi dünyasından uzaklaşabilir. Sahip olduğu değerlere bağlı kalamayabilir. Günah deryalarına yelken açar da sonrasında geriye dönmeye güç yetiremeyebilir. Nitekim günümüzde üslupların nasıl bozulduğunu, düşüncelerin nasıl kirlendiğini, insanların nasıl endazesiz hâle geldiğini, sürekli ifrat ve tefritler arasında gel-git yaşadıklarını, ölçsüzlükleri esefle müşahede ediyoruz. İşte bütün bunlardan uzak kalmanın yolu, işin en başında neye ne kadar el uzatacağını iyi belirleme ve belli disiplinlere bağlı kalmadır.

Günümüzde internetin ve diğer medya organlarının dünya kadar faydalarının yanında pek çok zararlarının da olduğu uzmanlar tarafından da ısrarla ifade edilmektedir. İnternete

ulaşımın çok kolay hâle gelmesi ve onun hemen herkes tarafından kullanılmaya başlanması pek çok fenalığı ve suiistimali de beraberinde getirmiştir. Mesela insanlar en değerli vakitlerini onun başında israf etmeye başlamışlar, onun yüzünden nice yuvalar sarsılmış, magazin adı altında insanların özel hayatlarının mahremiyeti ihlâl edilmiş, ahlâk zedelenmiş ve toplum dejenere olmuştur. Günahlara ve kötü Őeylere ulaşımın bu kadar kolay hâle geldiği bir ortamda bu tür zararların olması da tabiidir. Zira nefis insana sürekli kötölüğu emrettiği gibi, Őeytan da insanı sürekli bohemiğe çağırmaktadır.

Televizyon, internet gibi vasıtaları kullanan bir insanın iradesine hâkim olması, duracağı yeri bilmesi ve bunları sadece faydalı istikamette kullanması, sağlam irade isteyen bir husustur. Bu açıdan keşke bu tür medya organlarıyla ilgili bir kısım kurallar vaz edilebilse ve bu konuda toplum çapında bir mutabakatın sağlanması temin edilebilse. Gerekirse insanları kötölüklere götürecektir, toplumu dejenere edecek ve aileleri erozyona uğratacak yollar kapatılsa veya bu konuda bir kısım tedbirler alınsa. İnsanları yanlış yerlere götürecektir sitelere veya kanallara girilmesine fırsat verilmese. Günümüzde ocuk-ocuk demeden herkesin internetle ciddi meşgul olduğu, herkesin her Őeye ulaşabildiği bir dönemde bu konuda bir kısım kuralların ve disiplinlerin ortaya konulmasına ciddi ihtiyaç vardır. Birilerinin bu tahribata ve bozulmaya “dur” demesine ihtiyaç vardır. Fakat böyle bir düzenlemeye bizim gücümüz yetmeyeceği gibi belki devletin bile gücü yetmeyecektir. Bu açıdan keşke bu meseleler uluslararası arenalarda ele alınabilse ve bir kısım düzenlemelere gidilse.

Medya ve Zihin Dağınıklığı

Öte yandan aktüel mevzuların yakın takibe alınması, meydana gelen her olayın teferruatına kadar öğrenilmesi, hâdiselerin arka planlarına nüfuz edilmesi herkes için gerekli bir uğraş değildir. Çünkü bunların birçoğunun insanın Őahsî hayatı,

ailevî hayatı, toplum hayatı ve dinî hayatı adına hiçbir faydası yoktur. Fayda bir yana çoğu zaman bu tür mecralar insanları farklı günahların içine çekmektedir. Mesela bazen onları dedikoduya ve gevezeliğe alıştırmakta, bazen de malumatfuruşluk yaptırmaktadır. Yani insanlar, “Maşaallah bu da bir şeyler biliyormuş. Mürekkep yalamış bir insanmış.” dedirtmek için konuşmakta veya bir şeyler karalamakta, bir nevi medya vasıtasıyla kendilerini anlatmakta, kendilerini pazarlamaktadırlar.

Ayrıca insanlar aktüel mevzuların içine fazla daldıklarında asıl yapmaları gerekli olan önemli işleri ihmal etmekte, onlardan uzaklaşmaktadırlar. Çünkü şurası bir gerçek ki herkesin sahip olduğu belirli bir kapasite vardır. Eğer siz sınırlı bir kapasiteye sahip olan beyninize birçok lüzumsuz ve boğucu malumat yükler ve onu sadece aktüaliteye kilitlerseniz, onun daha faydalı işlerdeki ve alanlardaki fonksiyonunu daraltmış olursunuz. Öğrenilmesi gereken daha faydalı bilgilerden onu mahrum edersiniz. Sınırlı miktardaki enerji ve kapasitenizi bu tür mecralarda tüketirseniz, asıl yapmanız gereken hizmetleri yapmaya imkân bulamazsınız.

Size kendi bildiğim alandan bir misal vereyim. Mesela hafızlık çalışan bir insanın günlük ezberleme kapasitesi vardır. Eğer böyle bir insana kısa sürede hafızlığını tamamlatmak için ekstra yük yükler, mesela günlük beş sayfa ezberleyebilecek bir insana yirmi sayfa ezberletmeye kalkarsanız onu sürmenaja itmiş ve ezberlemesi gereken beş sayfadan da mahrum bırakmış olursunuz.

Bu açıdan insan, öncelikle sahip olduğu kapasitenin farkında olmalı, bunu yerinde kullanmaya çalışmalı, medyayla meşguliyetini mutlaka bir sisteme ve belirli disiplinlere bağlamalıdır. O, bazı şeyleri görse veya haberdar olsa bile görmemezliğe gelmelidir ki dağınıklığa düşmesin. Zira bazı şok olaylarla yaralanmış, zedelenmiş veya insanı hipnoz edici hâdiselerle büyülenmiş zihinlerin üretken ve doğurgan olması,

ortaya hayırlı bir kısım icraatlar koyması çok zordur. Bu açıdan bizim için lüzumlu olmayan meseleler üzerinde çok durmamalı, onlara konsantre olmamalıyız.

Ayrıca aktüaliteye dair bilgiler sadece sizin korteksinize girmekle ve orayı meşgul etmekle de kalmaz. Sizi alıp farklı vadilerde dolaştırır. Gecenizi götürür, gündüzünüzü meşgul eder. Hatta bazen duygu dünyanızı, his âleminizi ve kalb hayatınızı alt üst eder. Arkadaşlarınızla bir araya geldiğinizde faydalı eserler müzakere edeceğinize, okuduğunuz, gördüğünüz meselelerin yorumlarıyla meşgul olursunuz. Lüzumsuz meseleleri konuşmak suretiyle başkalarının da zamanını çalarsınız.

Şurası da muhakkak ki insanın maddî vücudunda mikroplara karşı zırhlar ve sütrelere oluşturmak suretiyle vücudu onların saldırısına karşı koruyan bir bağışıklık sistemi olduğu gibi, insanın ruhî yapısının da kendine göre bir bağışıklık sistemi vardır. Bu bağışıklık sistemi insanı üzücü, incitici ve moral bozucu bir kısım olumsuz hâdiselere karşı ruhen çökmekten, stres ve depresyona girmekten korur. Fakat bunun da belirli bir sınırı vardır. Eğer siz sürekli medyanın olumsuz haberleriyle meşgul olursanız moraliniz bozulmadan ve ümitsizliğe düşmeden dimdik ayakta kalamazsınız. Bir yerde sürekli güller ve bombalar patlıyor, her taraftan size taarruz ediliyor ve siz de sürekli bunun ortasında yer alıyorsanız, “Bunların bana ne zararı var ki! Ben vazifemi yapmaya bakarım.” diyemezsiniz. “Onlar yalanlarıyla, çarpıtmalarıyla, karalamalarıyla kendi karakterlerinin gereğini yapıyorlar.” diyerek işin içinden sıyrılamazsınız. Bir süre sonra bu sistem çöker ve ruhen hırpalanmaya başlarsınız. Bağışıklık sistemi arızalı veya çökmüş olan bir ruhun, işlerinde başarılı olacağı ve ciddi bir hizmet ortaya koyacağına ihtimal verilemez. Dolayısıyla bütün bu meselelerde kendimizi bir kere daha gözden geçirmemize ihtiyaç vardır.

Evet, günümüzde medyanın çok önemli hâle geldiği ve pek çok açıdan bizi alâkadar ettiği doğrudur. Fakat medyayla ilgili yapılması gereken işleri herkes yapamayacağı gibi, işi bu olmayan insanların bu alanla fazla meşgul olmaları, teferruatına kadar medyaya ait bütün haberleri öğrenmeye çalışmaları da onları dağınıklığa düşürecektir. Dolayısıyla burada Üstad Hazretlerinin dile getirdiği “amellerin taksimi” düsturunu hayata geçirmek ve bu alanda yapılması gereken işleri sahanın uzmanlarına bırakmak gerekir. Elbette bulunduğu konum itibarıyla gerek ülkede gerekse dünyada olup biten hâdiseleri bilmesi ve buna göre bir kısım stratejiler belirlemesi gereken insanlar, bir yere kadar bunlardan haberdar olacaklardır. Fakat herksin medyayı yakından takip etme konusunda ısrarcı olması, gazete ve internet başında saatlerini heba etmesi doğru değildir.

Medya ve Zaman İsrافی

Hiç şüphesiz aktüel mevzularla ve medyayla meşguliyetin günümüzdeki en büyük zararlarından birisi zaman israfıdır. Çünkü günümüzde gazete ve televizyonların sayısının artması, internet sitelerinin çoğalması ve sosyal medyanın gelişmesiyle birlikte insanı cezbeden pek çok şey yayınlanmaya başlamıştır. Buralarda yayınlanan bütün haberlerin, yorumların, köşe yazılarının vs. takip edilmesi ise insanların vaktinin mühim bir kısmını alıp götürmektedir. Öyle ki bazıları bunlar yüzünden namazlarını aksatmakta veya onları aradan çıkarma mülâhazasıyla hızlıca kılmakta, duaya ve evrad u ezkara yeteri kadar vakit ayıramamakta, sorumlu olduğu hizmetlerin hakkını verememektedir. Böylece o, farkında olmadan Cenâb-ı Hak'tan gelecek olan varidata karşı kendi kapılarını, pencerelerini kapatmaktadır.

Hâlbuki bir insanın hizmet alanının genişliği ölçüsünde Cenâb-ı Hak'la münasebetleri de güçlü olmalıdır. Böyle birisi ibadetlerine, dua hayatına ve manevî beslenmesine daha çok önem vermelidir. Belki sıradan bir insan farzlarını eda edip

büyük günahlardan kaçındığında Allah'a karşı kulluğunu eda etmiş olur. Fakat üzerinde, Allah'ın bir kısım hususi nimetlerinin olduğu insanlar, bu nimetler ölçüsünde O'na teveccüh etmekle mükelleftirler. Yani herkes Cenâb-ı Hakk'ın kendisini çıkardığı helezonun basamaklarına göre bir kulluk sergilemelidir. Dolayısıyla böyle bir helezonun üstünde bulunan bir insan tabandaki birisi gibi sadece farzları yapmakla vazifesini yaptığını düşünemez. Onun sahip olduğu bilgi ve nail olduğu nimetler ölçüsünde ibadet hayatında da daha derin olması gerekir. İsterseniz buna “sübjektif mükellefiyet” diyebilirsiniz.

Ne var ki günümüzde aktüalite, insanları öylesine kendi çeperi içine almıştır ki asıl meşgul olunması gereken önemli mevzular aradan çıkarma nev'inden eda edilmektedir. Dua, tazarru, teveccüh, yakarış, sızlanış suretiyle Rabbimize vereceğimiz zamanda cimrilik yapıyor fakat öte tarafta telefonu elimize aldığımızda, bilgisayarın karşısına geçtiğimizde veya aktüel mevzuları konuşmak üzere birileriyle bir araya geldiğimizde zamanımızı cömertçe kullanmaktan sakınmıyoruz. Bir çayın başında saatlerimiz kaynayıp gidiyor ve biz maalesef buradaki korkunç israfı göremiyoruz.

Bu itibarla, bir araya geldiğimizde vaktimizi aktüaliteyle öldürmemeliyiz. Sürekli sohbet-i canan demeli ve ısrarla müzakere üzerinde durmalıyız. Hatta bazı meseleleri görüşmek üzere istişare niyetiyle bir araya geldiğimizde bile, istişare yapılması gereken mevzuu unuttuk ölçüde vaktimizin büyük bölümünü bize Rabbimizi tanıttık, kulluğumuzu gözden geçirmemize vesile olacak belli eserlerin okunmasına ve anlaşılmasına ayırmalıyız. Öyle ki kalkıp giderken birisi, “Arkadaşlar, görüşülmesi gereken bir mevzu vardı, onu unuttuk.” demeli. Çünkü bizim asıl meşgul olmamız gereken mesele budur. Biz, sürekli hâle getireceğimiz müzakerelerle nefsimizin muhasebesini yapmalı, samimiyetimizi gözden geçirmeli ve gafleti üzerimizden atmaya çalışmalıyız.

Yoksa siz hangi meseleyi görüşmek için bir araya gelmiş olursanız olun, eğer bir netice alıp alamayacağınız şüpheli olan bir konu etrafında saatlerce konuşuyor, belki bir sürü dedikodu yapıyor fakat Cenab-ı Hakk'a teveccüh etme, O'na olan imanınızı bir kere daha tazeleme ve O'nu daha yakından tanıma adına hiçbir şey yapmadan kalkıp gidiyorsanız yaptığınız işlerin bereketini göremezsiniz. Aklî ve mantikî açıdan önemli sonuçlara ulaştığınızı zannetseniz bile, eğer yörüngemiz ve asıl maksadınız sürekli Cenab-ı Hakk'a yaklaşma değilse, size yeminle teminat veririm ki kat'iyen yapacağınız işlerin bereketini göremezsiniz.

Velhasıl biz toplantılarımızı ve bir araya gelişlerimizi, değil gündeme dair bir kısım aktüel mevzuların konuşulması, sadece hizmete dair meselelerin istişaresiyle bile heba etmemeliyiz. Okul mu açmayı düşünüyoruz, gazete kurmayı mı planlıyoruz, bunları aradan çıkarma mülahazasıyla hızlıca görüşmeli ve asıl yoğunlaşmamız ve derinleşmemiz gereken meselelerle meşgul olmalıyız. Çünkü bizim dinimiz, Rabbimizle münasebetimiz her şeyin önünde gelir. Allah'la münasebeti, değil dünyalara ahiretlere bile değiştiremeyiz. Bütün bu konularda kendimizi bir kere daha gözden geçirmemize ve bir kere daha disipline etmemize ciddi ihtiyacımız var.

Medyanın Diğer Tahribatları

Günümüzde şöyle böyle internetle, medyayla meşgul olmayan insan kalmadı. Bu konuda en müstağni davrananlar bile en azından yemek yerken, çay içerken onunla meşgul oluyorlar. Hele bazıları var ki onların meşguliyeti ancak "tiryakilik" kelimesiyle ifade edilebilir. Bu ölçüde hayatımıza giren internetin önemli tahribatlarından birisi de onun kitapların yerini almaya başlaması ve bilgilenme vasıtası olarak vazife görmesidir. Her ne kadar o, bilgiye ulaşmayı çok kolaylaştırırsa ve hızlandırırsa da düşünce hayatımız ve zihin aktivitelerimiz açısından bir kısım olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Bu zararları, muhakemenin ve derin düşüncenin yolunu

kesmesinden alın da bir kısım aklî rahatsızlıklara ve erken bunamalara kadar uzatabilirsiniz.

En basitinden insanlar bilgiye kolay ulaşabileceklerini düşündüğünden ötürü bilgi adına hafızalarına bir şey koymuyor ve hafıza tembeli oluyorlar. Bu kadar hazır bilgiyle yüz yüze gelen insanlar zamanla rahata ve kolaya alışıyor ve bu da fikir tembelliğine sebebiyet veriyor.

Diğer taraftan, -işin uzmanlarının tespitlerine göre- bu vasıtalar, insanlarda bağımlılık yapmakta, manyetik alanlarıyla zararlı olmaktadır. Bunun yanında, insan medya organlarını kullanırken tabiattan uzaklaşarak sürekli makinelerle içli dışlı olmakta ve gerçek hayattan koparak sanal âlemlere dalmaktadır. Oysaki Allah, insanı tabiat içinde, sebeplerle kuşatılmış olarak yaratmıştır. Onu tabiattan ve sebeplerden uzaklaştırdığımız zaman fitrata aykırı bir yola itmiş olursunuz. Esasında yaşadığımız maddi ve manevi pek çok tahribatın temelinde de tabiattan uzaklaşmış olmamızın etkisi vardır.

Bu meselede bu kadar hassas davranmamızın önemli bir sebebi de günümüz medyasının sahip olduğu bir kısım negatif özelliklerdir. Onlar bu kadar çok kafaları dağıtıcı programlar yapıp, en karanlık, en çirkin ve en karmaşık hâdiseleri önümüze koyunca ve bunlar içerisinde bize selamet yolunu gösterecek, bu olumsuzluklardan nasıl sıyrılacağımızı talim edecek bilgiler vermeyince bize de bu konuda dikkatli hareket etmek düşüyor. Maalesef günümüzde birileri sürekli kamuoyu oluşturma adına hâdiseleri çarpıtıyor, insanlara gerçekleri hep başka türlü gösteriyor, meselelerin arka planını onlardan gizliyorlar. Biz de cereyan eden hâdiseleri hep asıl mahiyetlerinden farklı öğreniyor ve sarsılıyoruz. Doğru haberciliğe sadık kalan, insanları yanıltmadan, fikir dağınıklığına düşürmeden ve istikametlerini bozmadan yayın yapabilen medya kurumları olsaydı, belki de bugün medyanın verdiği zararlar çok daha asgari seviyede kalacaktı.

Maalesef günümüz medyası ahlâkî kriterleri hiçe saydığından, medya etiğine bağlı kalmadığından, halkı bilgilendirmeden ziyade propaganda aracına dönüştüğünden, bir kısım politik çıkarlar uğruna insanların onur ve haysiyetleriyle oynadığından ve her şeyi maddi sebeplere bağlı götürdüğünden ötürü, medyayla çok meşgul olmak bir süre sonra bizi de olumsuz etkilemeye başlıyor. Kendi durduğumuz zemini kaybederek başkalarının zemininde hareket ediyor ve hiç farkına varmadan ehl-i dünyanın kendi çıkarlarına göre oluşturduğu bu kaygan zeminin gereklerine göre davranmaya başlıyoruz ve farkında olmadan problemlerimizi çözüme adına biz de onların kullandığı yanlış yollara sapabiliyoruz. Bir kısım neticelere ulaşmanın ancak bu yolla olacağı vehmine kapılabiliyoruz.

Medyayla meşguliyette mutlaka meselenin bu yönlerinin göz önünde bulundurulması, mevcut yanlışların kanıksanmaması ve benimsenmemesi adına dikkatli olunması gerekmektedir.